

УДК 336.226:63

Сарапіна О. А.

доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри,
Херсонський національний технічний університет, Україна;
e-mail: o_sarapina@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1468-420X

Єремян О. М.

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський національний технічний університет, Україна;
e-mail: olenayeremian@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8170-7598

ОПОДАТКУВАННЯ ВІТЧИЗНЯНИХ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ: ОСОБЛИВОСТІ, ПРОБЛЕМИ І ПЕРСПЕКТИВИ

Анотація. Проаналізовано рівень, динаміку і структуру податкових надходжень від сільськогосподарських товаровиробників за видами економічної діяльності підгалузеві АПК і видами податків. Доведено, що сільськогосподарські товаровиробники є тими суб'єктами господарювання, які формують податкову базу доходів місцевих бюджетів.

Найвагомішими серед податкових платежів сільськогосподарських товаровиробників є три податки (податок на доходи фізичних осіб, податок на майно та єдиний податок). Тому, розробляючи напрями вдосконалення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, основну увагу варто зосередити на таких факторах, як земельні ресурси і додана вартість як об'єктах оподаткування, оскільки відносно трудових ресурсів та їхніх доходів сільськогосподарські товаровиробники виступають фактично лише податковими агентами.

Досліджено особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств України за загальною системою і спрощеною системою оподаткування у формі єдиного податку IV групи на сучасному етапі. Надано критичну оцінку наявних критеріїв, об'єктів і бази оподаткування для платників IV групи єдиного податку щодо відповідності ідеям створення спрощеної системи оподаткування.

Визначено переваги і недоліки функціонування єдиного податку IV групи і запропоновано шляхи вдосконалення механізму справляння податків з агропідприємств для створення сприятливого податкового середовища. Такі заходи мають суттєво вплинути на діяльність сільськогосподарських виробників, зміцнити їхні позиції на ринку і посилити їхню конкурентоздатність. Реалізація розроблених заходів дасть змогу підвищити ефективність системи оподаткування сільськогосподарських підприємств, посилити регулятивну функцію податків і наповнюваність місцевих бюджетів, створити сприятливий клімат для впровадження інновацій і залучення інвестицій.

Ключові слова: сільськогосподарські товаровиробники, оподаткування, податки, переваги, недоліки, удосконалення, заходи.

Формул: 0; рис.: 1; табл.: 4; бібл.: 11.

Sarapina O.

Doctor of Economics, Professor, Head of the Department,
Kherson National Technical University, Ukraine;
e-mail: o_sarapina@ukr.net; ORCID ID: 0000-0002-1468-420X

Yeremian O.

Ph. D. in Economics, Associate Professor,
Kherson National Technical University, Ukraine;
e-mail: olenayeremian@gmail.com; ORCID ID: 0000-0002-8170-7598

TAXATION OF DOMESTIC AGRICULTURAL GOODS MANUFACTURERS: FEATURES, PROBLEMS AND PROSPECTS

Abstract. The level, dynamics and structure of tax revenues from agricultural producers by types of economic activity of sub-sectors of agriculture and types of taxes are analyzed. It is proved that agricultural producers are those entities that form the tax base of local budget revenues.

The most important among the tax payments of agricultural producers are three taxes (personal income tax, property tax and a single tax). Therefore, when developing directions for improving taxation of agricultural producers, the main focus should be on factors such as land resources and value added as objects of taxation, since in terms of labor resources and their income, agricultural producers are actually only tax agents.

The peculiarities of taxation of agricultural enterprises of Ukraine under the general system and the simplified system of taxation in the form of a single group IV tax at the present stage are investigated. The existing criteria, objects and tax base for single taxpayer group IV taxpayers are critically considered in terms of their relevance to the ideas of creating a simplified tax system.

The advantages and disadvantages of a single group IV tax have been identified and the ways to improve the mechanism of taxation of agricultural enterprises for the creation of a favorable tax environment have been proposed. Such measures should have a significant impact on the activities of farmers, strengthen their market position and enhance their competitiveness. The implementation of the developed measures will increase the efficiency of the taxation system of agricultural enterprises, strengthen the regulatory function of taxes and the filling of local budgets, create a favorable climate for innovation and investment.

Keywords: agricultural producers, taxation, taxes, benefits, disadvantages, improvements, measures.

JEL Classification H21

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 4; bibl.: 11.

Вступ. Аграрний сектор є одним із базових в економіці та стратегічно важливих для національної безпеки. Відповідно, усі засоби державного регулювання мають сприяти його ефективному функціонуванню.

Для аграрного сектору особливо відчутним засобом державного регулювання є оподаткування, яке протягом кількох останніх років зазнало значних змін. Як показує практика, запровадження цих змін неоднозначно сприймалося серед сільськогосподарських товаровиробників, об'єднань, депутатів, громадських діячів і потягло за собою висловлювання песимістичних прогнозів для майбутнього аграрної сфери.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанню оподаткування аграрного сектору економіки України присвячено праці багатьох вітчизняних науковців, а саме таких, як: І. Шепельта і Г. Давидов [1], О. Магопєць [2], С. Тимошенко, Ю. Якубенко і Ю. Єгорова [3], Н. Мацелюх [9] та ін. Більшість праць спрямована на виявлення загальних норм щодо оподаткування сільськогосподарських підприємств. Проблема аграрного сектору економіки України постає постійно з моменту проголошення її незалежності. Оскільки сільське господарство є запорукою національної безпеки у продовольчій сфері, запровадження ефективної системи оподаткування для нього є гострою проблемою з огляду на постійну зміну.

Тому систематичний аналіз змін у методах оподаткування аграрного сектору є актуальним у будь-який час.

Мета статті. Метою дослідження є висвітлення особливостей оподаткування сільськогосподарських підприємств України на сучасному етапі; визначення проблем і недоліків сучасного податкового навантаження, формування пропозицій щодо його оптимізації в межах вітчизняних сільськогосподарських товаровиробників.

Результати дослідження. На нинішній день сільське господарство залишається провідною галуззю господарювання України і займає значну частку в загальному ВВП країни. Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників має виконувати не лише фіскальну, а й регулятивну функції, виступати засобом державної підтримки і стимулювання виробництва, забезпечувати конкурентоспроможність національного сільського господарства і впровадження інновацій у виробництво.

Для досягнення мети нашого дослідження проведемо аналіз сплачених податків АПК за видами економічної діяльності у 2017—2018р.р. (табл. 1).

Таблиця 1

Сума сплачених податків АПК за видами економічної діяльності у 2017—2018 рр., тис. грн

Вид економічної діяльності	Рік	
	2017	2018
Сільське господарство, мисливство і надання пов'язаних з ними послуг	45 865 259	47 522 862
Вирощування однорічних і дворічних культур	35 840 482	39 117 399
Тваринництво	5 598 737	3 108 473
Виробництво молочних продуктів	1 777 594	2 163 615
Змішане сільське господарство	793 416	922 647
Виробництво олії та тваринних жирів	634 858	791 222
Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	612 872	732 599
Вирощування багаторічних культур	446 889	495 618
Відтворення рослин	99 830	117 203
Мисливство, відновлювання тварин і надання пов'язаних із ними послуг	60 582	740 86

Примітка. Складено за даними ДФС України [4].

Аналіз сплачених податків засвідчив, що агросектор 2018 року загалом сплатив податків на суму понад 47,5 млрд грн (з урахуванням ПДВ). Це майже на 2 млрд грн більше, ніж 2017-го.

Структура податкових надходжень від сільськогосподарських товаровиробників до місцевих і державного бюджетів свідчить, що сільськогосподарські товаровиробники є тими суб'єктами господарювання, які формують податкову базу доходів місцевих бюджетів (табл. 2).

Таблиця 2

Структура податкових надходжень за видами економічної діяльності підгалузеві АПК і видами податків у 2017—2018 роках, грн

Вид економічної діяльності	ПДФО		Податок на прибуток		ПДВ з вироблених в Україні товарів (робіт, послуг) з урахуванням бюджетного відшкодування		Акцизний податок з вироблених в Україні підакцизних товарів		Податок на майно		Єдиний податок	
	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.	2017 р.	2018 р.
	млрд	млрд	млн	млн	млрд	млрд	млн	млн	млрд	млрд	млн	млн
Сільське господарство, мисливство та надання пов'язаних із ними послуг	15	20	717	749	20	17	4	4	3	4	5	5
Вирощування однорічних і дворічних культур	13	16	380	369	14	14	3	3	2	3	4	5
Вирощування багаторічних культур	142	200	3	3	216	190	67	58	32	65	29	32
Відтворення рослин	29	38	14	3	44	60	726	604	6	5	2	3
Тваринництво	1	1	35	32	4	1	22	7	186	256	120	126
Виробництво молочних продуктів	664	867	117	121	915	1	81	9	65	73	1	1
Змішане сільське господарство	289	335	6	9	318	381	39	41	85	95	85	92
Виробництво олії та тваринних жирів	369	465	-98	151	75	101	34	12	49	58	3	3
Допоміжна діяльність у сільському господарстві та післяурожайна діяльність	311	366	37	57	204	237	80	95	43	48	14	14

Примітка. Складено за даними ДФС України [4].

Разом з тим дані щодо структури податкових надходжень від сільськогосподарських товаровиробників різних видів діяльності (табл. 2) показують, що основною групою суб'єктів, які забезпечують наповнення місцевих бюджетів, є суб'єкти господарювання, які здійснюють діяльність з вирощування рослин.

Щодо особливостей оподаткування, то слід звернути увагу: найбільше у 2017—2018 роках, за даними ДФС [4], надійшло сплат із податку на доходи фізичних осіб: 2018 рік — 20 млрд грн; 2017 рік — 15 млрд грн.

На другій позиції — ПДВ: відповідно 2018-й — 17 млрд грн, 2017 рік — 20 млрд грн. Утім, тут є важливий момент: оскільки цей податок сплачується аграріями до бюджету, а потім повертається аграріям, то в ідеалі відбувається «взаємозалік». Однак на практиці є два моменти:

1) фіктивний експортний ПДВ (особливо соя і ріпак), що викликає постійно суперечки між податківцями і бізнесом, а відтак і спроби їх вирішити «по-своєму»;

2) сума відшкодованого ПДВ — вона ніколи не буває 100 %, бо, як ми зазначили, є як мінімум фактор фіктивного, а як максимум — невистачає бракує грошей у бюджеті.

Третя позиція — єдиний податок: 2018-й — 5 млрд грн, 2017-й — 5 млрд грн. На четвертій — акциз: по 4 млрд грн. На п'ятій — податок на майно: 4 і 3 млрд грн. Шоста позиція — податок на прибуток підприємств: 749 млн грн і 717 млн.

Три податки (податок на доходи фізичних осіб, податок на майно та єдиний податок) є найвагомими серед податкових платежів сільськогосподарських товаровиробників до бюджетів усіх рівнів.

Отже, розробляючи напрями вдосконалення оподаткування сільськогосподарських товаровиробників, потрібно враховувати те, що основними факторами впливу є трудові ресурси, земельні ресурси та додана вартість. Тому основна увага повинна бути зосереджена на таких факторах, як земельні ресурси і додана вартість як об'єктах оподаткування, оскільки відносно трудових ресурсів та їхніх доходів сільськогосподарські товаровиробники виступають фактично лише податковими агентами.

Сьогодні сільськогосподарські товаровиробники сплачують податки за загальною системою або мають право обрати спрощену систему оподаткування у формі єдиного податку IV групи. Далі розглянемо особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств України на сучасному етапі.

Сільськогосподарські товаровиробники, які обирають загальну систему оподаткування, зобов'язані сплачувати податки, відображені в *табл. 3*.

Таблиця 3

Характеристика загальної системи оподаткування для сільгосптоваровиробників

Загальна система оподаткування			
Податок на прибуток	Податок на додану вартість	Податок на майно (земельний податок)	Рентна плата за спецвдодокористування
Оподаткування сільськогосподарських товаровиробників податком на прибуток здійснюється на загальних умовах за ставкою 18 %	Сільськогосподарські товаровиробники сплачують ПДВ на загальних засадах за ставкою 20%. Право на бюджетну дотацію для розвитку сільськогосподарських товаровиробників і стимулювання виробництва сільськогосподарської продукції мають товаровиробники, основною діяльністю яких є постачання сільськогосподарських товарів, вироблених ними на власних або орендованих основних засобах, якщо питома вага вартості сільськогосподарських товарів становить не менше ніж 75 % від вартості всіх товарів, поставлених ними протягом попередніх 12 послідовних звітних податкових періодів сукупно, які здійснюють види діяльності, визначені п. 16-1.3 статті 16-1 зазначеного Закону	Основою для визначення розміру земельного податку є нормативна грошова оцінка землі, яка підлягає щорічній індексації. Ставки податку встановлюються в розмірі не менше ніж 0,3 % і не більше ніж 1 % від їхньої нормативної грошової оцінки. Для сільськогосподарських угідь, розташованих за межами населених пунктів, нормативну грошову оцінку яких не проведено, не менше ніж 0,3 % та не більше ніж 5 % від нормативної грошової оцінки одиниці площі ріллі в області (статті 274, 277 ПКУ).	Об'єктом обкладення рентною платою за воду є фактичний обсяг води, який використовують водокористувачі (п. 255.3 ПК). Ставки рентної плати за воду встановлено пп. 255.5.2 ПК — вони залежать від регіону (області)

Примітка. Авторська розробка.

Одним із засобів опосередкованої державної підтримки виступає спрощена система оподаткування у формі сплати єдиного податку IV групи (*табл. 4*). Це особлива група, де можуть перебувати тільки сільськогосподарські товаровиробники. Причому тільки юридичні особи, оскільки згідно з пп. 14.1.235 ПКУ [5] сільськогосподарським товаровиробником

вважається юрособа незалежно від організаційно-правової форми, яка займається: виробництвом сільгосппродукції (групи 1-24 УКТ ЗЕД) та/або розведенням; вирощуванням і виловом риби у внутрішніх водоймах (озерах, ставках і водосховищах); переробкою сільгосппродукції на власних чи орендованих потужностях, у тому числі з власновиробленої сировини на давальницьких умовах, і здійснює операції з її постачання.

Таблиця 4

Характеристика спрощеної системи оподаткування для сільгосптоваровиробників

Вид спецрежиму	Суть	Коло суб'єктів	Переваги	Проблеми застосування
Єдиний податок IV групи	Оподаткування на основі нормативної грошової оцінки одного гектара сільськогосподарських угідь, а не реальних результатів діяльності	Сільськогосподарські товаровиробники, що відповідають критерію 75 %	Простота адміністрування податків Зменшення податкового тиску (перевірок / штрафів) Стимулювальний вплив унаслідок відсутності оподаткування реального прибутку (+ 18 % прибутку)	Підтвердження права оренди земельної ділянки. Оптимізація податків за рахунок вертикальної інтеграції. Формування переваг для агрохолдингів із більшими фінансовими можливостями. Нерівномірність податкового середовища

Примітка. Авторська розробка.

Сільськогосподарські товаровиробники, які застосовують спрощену систему оподаткування у формі сплати єдиного податку IV групи, звільняються від сплати таких податків:

- 1) податку на прибуток підприємств;
- 2) податку на майно (у частині земельного податку), крім земельного податку за земельні ділянки, що не використовуються платниками єдиного податку четвертої групи для ведення сільськогосподарського товаровиробництва;
- 3) рентної плати за спецводокористування.

Функціонування спрощеної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників підвищило прозорість і достовірність оподаткування, суттєво знизило податкове навантаження, порівняно із загальною системою оподаткування, стабілізувало базу оподаткування, частково оптимізувало строки сплати податку за рахунок урахування сезонності сільськогосподарського товаровиробництва, створило умови оподаткування, за яких відсутня мотивація до приховування результатів господарювання тощо [6].

Однак, поряд з перевагами, існують і недоліки спрощеної системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників (рис.).

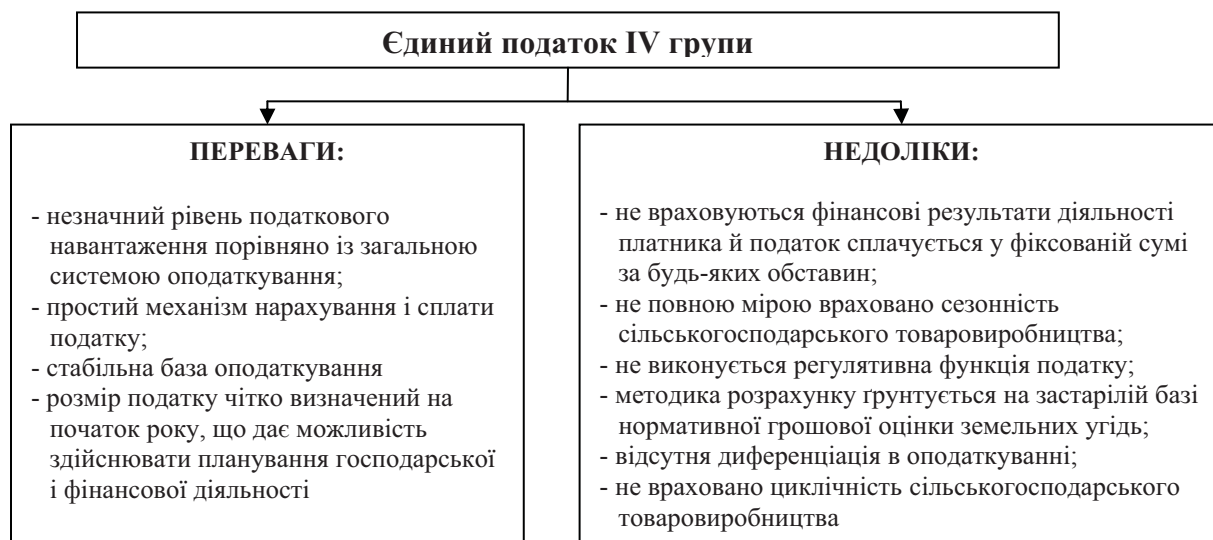

Рис. Переваги і недоліки функціонування єдиного податку четвертої групи

Примітка. Авторська розробка.

Тому у сфері податкової політики потрібно застосовувати інструменти державного регулювання аграрного сектору, які б сприяли активізації і розвитку аграрного бізнесу. У нинішніх умовах система оподаткування сільгосп підприємств потребує реформування з метою вирівнювання конкурентного середовища, усунення диспропорцій у структурі аграрного сектору економіки на користь малого і середнього соціально орієнтованого аграрного бізнесу, підвищення конкурентоспроможності малих форм господарювання на селі, що позитивно позначиться на рівні сільської зайнятості та ресурсній базі бюджетів сільських громад.

Висновки. Отже, з метою забезпечення стабільного розвитку аграрних підприємств доцільним є надання пропозицій щодо шляхів удосконалення податкового законодавства. Це дозволить сільськогосподарським товаровиробникам не лише звикнути до нових правил, навчитися правильно вести звітність щодо податків загальної системи або перебудувати бізнес під вимоги спрощеної системи оподаткування, а й надасть інформацію для аналізу, висновків і пропозицій у разі потреби подальших пошуків оптимізації оподаткування агробізнесу.

Внесення подальших змін до ПКУ з метою вдосконалення оподаткування агробізнесу доцільне за такими напрямками:

- урахування особливостей здійснення сільськогосподарської діяльності (тривалість виробництва і значну розірваність у часі початку виробничого процесу та отримання товару), обмеженість купівельної спроможності, диспаритет цін на продукцію і засоби її виробництва, різну залежність від природно-кліматичних умов, дохідність галузей сільського господарства та інші чинники;
- недопущення дискримінації між сільськогосподарськими товаровиробниками (забезпечення рівності умов оподаткування);
- збереження або трансформація режиму оподаткування для сільськогосподарських підприємств за спрощеною системою з деякими змінами, а саме враховувати рентабельність діяльності при встановленні ставок податку;
- розроблення сучасного інструментарію системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників різних форм господарювання застосовуючи досвід країн ЄС, при цьому доцільно впровадити окремі податкові пільги для аграріїв. Основними з них можуть бути зниження ставок оподаткування, перш за все це стосується ПДВ.
- урахування взаємозалежності сільськогосподарських товаровиробників та інших суб'єктів господарювання агропромислового комплексу;
- наявність об'єктивних пільг і преференцій в оподаткуванні малих сільськогосподарських товаровиробників з метою вивільнення коштів для запровадження новітніх виробничих та енергозберігальних технологій, збільшення випуску сільськогосподарської продукції, повернення кредитів та оплати інших запозичень.

Такі заходи мають суттєво вплинути на діяльність сільськогосподарських виробників, зміцнити їхні позиції на ринку і посилити їхню конкурентоздатність. Саме тому державі потрібно створити таку систему оподаткування, яка б полегшила функціонування цієї галузі, створила сприятливий клімат для розвитку, упровадження інновацій і залучення інвестицій.

Література

1. Давидов Г. М. Реформування системи оподаткування сільськогосподарських товаровиробників на основі рентних відносин на землю. *Кіровоградщина — 2025: пріоритети і можливості розвитку* : збірник тез доповідей науково-практичної конференції, 7 червня 2017 року, м. Кропивницький. Кропивницький : «Ексклюзив-Систем», 2017. С. 187—190.
2. Магопець О. А. Оптимізація податкового навантаження сільськогосподарських товаровиробників в умовах застосування спрощеної системи оподаткування. *Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. Економічні науки*. Кропивницький : ЦНТУ, 2017. Вип. 31. С. 160—171.
3. Сгорова Ю. Спрощена система оподаткування для сільгоспвиробників. *Вісник. Офіційно про податки*. 2016. 12 лютого. URL : <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9401>.
4. Державна фіскальна служба України : офіційний вебсайт. URL : <http://sfs.gov.ua>.
5. Податковий кодекс України № 2755-VI : затверджено Верховною Радою України від 02.12.2010, зі змінами та доповненнями. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13—14, 15—16, 17. URL : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.

6. Вдовиченко А. Єдиний податок четвертої групи в контексті реформування оподаткування сільського господарства в Україні. *Інститут податкових реформ*. 2016. 24 листопада. URL : <http://ngoipr.org.ua/blog/yedynuj-podatok-chetvertoyi-grupy-v-konteksti-reformuvannya-opodatkovannya-sil'skogo-gospodarstva-v-ukrayini>.
7. Тулуш Л. Д. Стимулювання розвитку сільського господарства за рахунок спеціального режиму справляння ПДВ. *Збірник наукових праць Національного університету Державної Податкової Служби України*. 2015. № 1. С. 155—168.
8. Особливості оподаткування сільськогосподарських підприємств — платників єдиного податку IV групи. *DeVisu*. 2017. 13 червня. URL : http://devisu.ua/uk/taxes/6571_osoblivosti_opodatkovannja_sil'skogospodarskih_pidpriemstv_platnikov_edinogo_podatku_iv_grupi.
9. Мацелюх Н. П. Оподаткування аграрного сектору: проблеми і нові підходи в системі державного регулювання. *Агросвіт*. 2016. № 12. URL : http://www.agrosvit.info/pdf/12_2016/4.pdf.
10. Дема Д. І. Податкове стимулювання виробництва екологічно чистої сільськогосподарської продукції. *Органічне виробництво і продовольча безпека : зб. матеріалів доп. учасн. IV Міжнар. наук.-практ. конф.* Житомир : О. О. Євенок, 2016. С. 379—382.
11. Єремян О. М., Головченко О. І., Опарін Д. І. Перспективи оптимізації оподаткування для сільськогосподарських товаровиробників. *Сучасний стан та перспективи розвитку обліку, аудиту, оподаткування та аналізу в умовах міжнародної інтеграції: збірник тез доповідей учасників VIII Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції* / ред. кол. : О. А. Сарапіна та ін. Херсон : ПП Вишемирський В. С., 2019. С. 14—16.
Статтю рекомендовано до друку 29.01.2021 © Сарапіна О. А., Єремян О. М.

References

1. Davydov, H. M. (2017). Reformuvannya systemy opodatkovannya silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv na osnovi rentnykh vidnosyn na zemliu [Reforming the system of taxation of agricultural producers on the basis of rent relations on the land]. *Kirovohradshchyna — 2025: priorityty i mozhyvosti rozvytku: zbirnyk tez dopovidei naukovo-praktychnoi konferentsii, 7 chervnia 2017 roku, m. Kropyvnytskyi — Kirovohrad region — 2025: priorities and opportunities for development: collection of abstracts of scientific-practical conference, June 7, 2017, Kropyvnytskyi*. (pp. 187—190). Kropyvnytskyi: «Eksklyuzyv-System» [in Ukrainian].
2. Mahopets, O. A. (2017). Optymizatsiia podatkovoho navantazhennia silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv v umovakh zastosuvannya sproshchenoi systemy opodatkovannya [Optimization of the tax burden of agricultural producers in terms of application of the simplified taxation system]. *Naukovi pratsi Kirovohradskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu. Ekonomichni nauky — Scientific papers of Kirovograd National Technical University. Economic sciences, Vol. 31, 160—171*. Kropyvnytskyi: TsNTU [in Ukrainian].
3. Yehorova, Yu. (2016, February 12). Sproshchena systema opodatkovannya dlia silhospyrobnykiv [Simplified taxation system for farmers]. *Visnyk. Ofitsiino pro podatky — Bulletin. Officially about taxes*. Retrieved from <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/9401> [in Ukrainian].
4. Derzhavna fiskalna sluzhba Ukrainy. (n. d.). *Ofitsiyni vebsait [Official website]*. Retrieved from <http://sfs.gov.ua> [in Ukrainian].
5. Verkhovna Rada Ukrainy. (2011). Podatkovyi kodeks Ukrainy № 2755-VI vid 02.12.2010, zi zminyamy ta dopovnenniamy [Tax Code of Ukraine № 2755-VI on 02.12.2010, as amended]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy — Bulletin of the Verkhovna Rada of Ukraine, 13—14, 15—16, 17*. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17> [in Ukrainian].
6. Vdovychenko, A. (2016, November 24). Yedynyi podatok chetvertoi hrupy v konteksti reformuvannya opodatkovannya sil'skoho gospodarstva v Ukraini [The single tax of the fourth group in the context of reforming agricultural taxation in Ukraine]. *Institut podatkovykh reform — Institute of Tax Reforms*. Retrieved from <http://ngoipr.org.ua/blog/yedynuj-podatok-chetvertoyi-grupy-v-konteksti-reformuvannya-opodatkovannya-sil'skogo-gospodarstva-v-ukrayini> [in Ukrainian].
7. Tulush, L. D. (2015). Stymuliuvannya rozvytku sil'skoho gospodarstva za rakhunok spetsialnoho rehymu spravliannia PDV [Stimulating the development of agriculture through a special regime of VAT]. *Zbirnyk naukovykh prats Natsionalnoho universytetu derzhavnoi podatkovoi sluzhby Ukrainy — Collection of scientific works of the National University of the State Tax Service of Ukraine, 1, 155—168* [in Ukrainian].
8. Osoblyvosti opodatkovannya silskohospodarskykh pidpriemstv_platnykiv yedynoho podatku IV hrupy [Features of taxation of agricultural enterprises payers of the single tax of group IV]. (2017, June 13). *DeVisu*. Retrieved from http://devisu.ua/uk/taxes/6571_osoblivosti_opodatkovannjasil'skogospodarskih_pidpriemstv_platnikov_edinogo_podatku_iv_grupi [in Ukrainian].
9. Matseliukh, N. P. (2016). Opodatkovannya ahrarynoho sektoru: problemy i novi pidkhody v systemi derzhavnoho rehuliuвання [Taxation of the agricultural sector: problems and new approaches in the system of state regulation]. *Ahrosvit, 12, 24—28*. Retrieved from http://www.agrosvit.info/pdf/12_2016/4.pdf [in Ukrainian].
10. Dema, D. I. (2016). Podatkove stymuliuvannya vyrobnytstva ekolohichno chystoi silskohospodarskoi produktsii [Tax incentives for the production of environmentally friendly agricultural products]. *Orhanichne vyrobnytstvo i prodovolcha bezpeka: zb. materialiv dop. uchasn. IV Mizhnar. nauk.-prakt. conf. — Organic production and food security: coll. materials ext. participant IV International. scientific-practical conf.* (pp. 379—382). Zhytomyr [in Ukrainian].
11. Yeremian, O. M., Holovchenko, O. I., Oparin, D. I. (2019). Perspektyvy optymizatsii opodatkovannya dlia silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv [Prospects for tax optimization for agricultural producers]. *Suchasnyi stan ta perspektyvy rozvytku obliku, audytu, opodatkovannya ta analizu v umovakh mizhnarodnoi intehtratsii: zbirnyk tez dopovidei uchasnkyiv VIII Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi Internet-konferentsii — The current state and prospects for the development of accounting, auditing, taxation and analysis in terms of international integration: a collection of abstracts of participants of the VIII All-Ukrainian scientific-practical Internet conference.* (pp. 14—16). A. Sarapina (et al.). (Eds.). Kherson [in Ukrainian].
The article is recommended for printing 29.01.2021 © Sarapina O., Yeremian O.